

藏族 万年大事记

噶玛降村 编著

民族出版社

藏族万年大事记

噶玛降村 编著

民族出版社

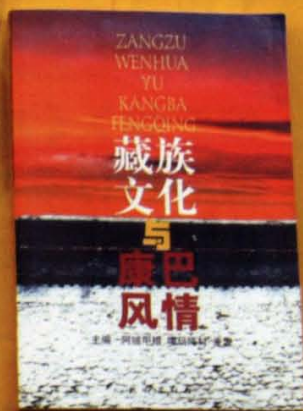
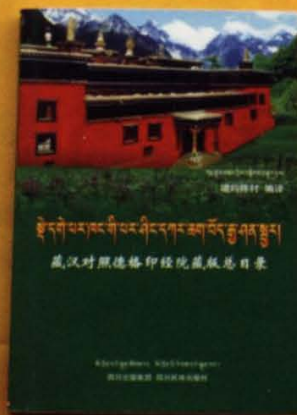
康定民族师范高等专科学校
重点社会科研项目资助课题

噶玛降村，藏族，1953年生于四川省德格县。1988年毕业于中央民族大学藏学系。通晓藏、汉两种语言文字。从事民族教育30余年，教学工作之余，致力于藏学研究。曾先后在《中国藏学》、《西藏研究》、《中国西藏》、《东方艺术》等藏汉文杂志上发表学术文章40余篇；个人编著《德格史话》、《噶玛噶举师徒与八帮寺》、《书信汇编》、《康地圣迹志》、《汉藏对照德格印经院藏版总目录》；主编《藏族文化与康巴风情》；参编《德格县志》、《德格印经院藏版细目录大

全》等；先后获得多项省部科研成果奖。现供职在甘孜州政协副主席、康定民族师专藏语言文学教授。

主要社会兼职：民族院校藏族文化教育促进会常务理事、四川省藏学研究会理事、绿色康巴协会理事、康巴文化艺术通喇泽翁基金会会员等职。

前 言

《藏族万年大事记》是一本较完善的资料性藏族历史工具书。编著这样一部书,其主要目的在于为有关教学、研究、编译藏族历史者提供一点方便,使他们在工作时不致因为查找各种常用资料耗费过多的时间。如果读者认为这本书对他们也有所裨益,我们将深感欣慰。

本大事记采用以时为经、以事为纬的编年体,年代均以公元、汉历(各朝年号)、干支和藏历饶迥甲子纪年。书中各条以编年体与记事本末体记述。均根据有关史料编录而成,故有轻有重,有多有少,没有强求平衡,以求在再版时修改。

本大事记记叙时间由上古时代起,直至1951年。以发生于今西藏、青海、四川、甘肃和云南等五省区内藏族地区的政治、经济、宗教、科技、历史、军事、文学、艺术、人物等史实为主。藏族历史是中华民族整个历史的一部分,故凡与藏族历史有关的重大事件,亦均作简略的交代,以便于读者了解各个事件发生的历史背景与史实的全貌。

编写过程中承蒙四川省甘孜藏族自治州档案馆研究馆员得荣·泽仁邓珠,西南民族大学教授杨嘉铭、郑勤三同志的大力协助为我提供材料,解决疑难;康定民族师专将此书列入校内课题并资助两千元作为打印初稿费用;另外本书在编写过程中吸收了原作者的许多可贵的研究成果,故在此特向他们致以衷心的感谢。同时,这本书能和广大读者见面,与民族出版社大力支持是分不开的,谨在此真诚致谢。

编写这类大事记,只是初次尝试。加上水平有限,经验不足,

错误和疏漏之处在所难免,本书出版后我将继续进行资料的搜集与核对工作,以求在再版时加以修订与补充,恳切希望得到专家和读者指正。

本书所用字体以中国文字改革委员会编印的《简化字总表》和《第一批异体字整理表》为准。如在人名、地名、专用名称中可能引起误解时,标注了藏文以便查检。

编者

2002年3月于康定

序 言

勤劳、勇敢、智慧的藏族人民，不畏强暴、不怕艰险，有自己超人的才智，在世界屋脊的雪域高原上，创造了自己民族古老文明的历史和博大精深的文化。在中华 56 个民族中，藏民族是一个具有悠久历史、灿烂文化、丰富遗产的优秀民族之一。康定民族师专副教授、噶玛降村先生编著的《藏族万年大事记》以历史年鉴形式，如实再现了藏民族所走过的光辉历程。

我认真审读了《藏族万年大事记》的书稿，该大事记纵自远古时代约 60 万年至公元 1951 年，横今西藏、青海、甘肃、四川、云南等藏区，同时反映了中原历代中央王朝同藏族的关系和藏族周边地区部族的联系，内容涉及藏族政治经济、社会历史、军事外交、科学技术、宗教文化、文学艺术、历史人物、风土人情等。据我所知，这是藏族有史以来从多角度、多层次、全方位反映藏族社会发展史的第一部贯通古今、较系统完整的大事记。

作者参阅了浩如烟海的藏汉史料，走访请教了无数智者贤人，吸收了古今中外藏学研究成果，采用了以时间为经、以事件为纬的编年体例，以藏历纪年与公元纪年和中国历代帝王年号纪年对照，用新结构、新思维、新信息、新尝试的全新方式编纂的一部《藏族万年大事记》。该书史料翔实、求实存真、内容全面系统，可以说是代表当代藏学研究的较高成就。这部大事记是一本可读性、实用性、知识性、史料性于一体的藏族百科知识工具书，它对普及藏学知识、扩大藏族文化的知名度以及编史修志、教学研究等具有较高的实用价值。

《藏族万年大事记》对藏族广大青少年一代了解本民族历史的

基本脉络和发展历程,对增强民族自尊心、自强心和进取心,对培养新一代在热爱自己的民族、建设自己的家园、牢固树立爱国主义精神等方面将起到积极的作用。

得荣·泽仁邓珠
2002年2月于康定

目 录

远古时期	སྐལ་པ་ཡ་ཐོག་གི་སྐབས། (公元 60 万年—前 824 年) ……………	1
古代时期	བོད་གནའ་རབས་ཀྱི་སྐབས། (公元前 825—公元 628 年) ……………	6
吐蕃赞普时期	བོད་བཙན་པོའི་སྐབས། (公元 629—848 年) ……………	23
分裂时期	བོད་སིལ་བུའི་སྐབས། (公元 849—1264 年) ……………	51
萨迦政权时期	ས་སྐུ་པའི་སྐབས། (公元 1265—1353 年) ……………	86
帕竹政权时期	པག་མོ་གུ་པའི་སྐབས། (公元 1354—1641 年) ……………	104
藏巴汗政权时期	གཙང་པ་རྒྱལ་པོའི་དུས་སྐབས། (公元 1618—1641 年) ……………	156
甘丹颇章政权时期	དགའ་ལྷན་པོ་བླང་གི་སྐབས། (公元 1642—1951) ……………	166
附件:藏区县名及其沿革	……………	350
参考资料书目	……………	375

远古时期

སྐལ་བ་ཡ་ཐོག་གི་སྐབས།

(公元前 60 万年—前 824 年)

早在 300 万年前,青藏高原上就有古猿,他们正处在从猿到人的转变过程中。大约在 60 万年前,他们逐步演变成直立的人类。

约在距今 60 万年至 1 万年前,居住在雅隆河谷(在今西藏自治区乃东——ལྷ་གཞི་རྒྱུ་རྫོང་县境)一带的原始人群,随着生产的发展和人口的不断增多,因争夺生活资料而导致不和。他们按照血统关系,分化成比较固定的“色(བསེ)、木(མུ)、冬(ལྗང་)、东(རྫོང་)”四个氏族部落,藏族原始人群逐步向氏族转化。这些原始人群开始创造和使用工具。从发现的石器来看,他们选用的石料有石核、石片等,石器的种类有砍砸器、刮削器、雕刻器、砥器、研磨器等,作为农业生产工具有斧、铤、凿、刀、环、磨谷器、纺轮等,加工方法有单面、双面、多面,大都为粗石器。

约在距今 6 至 3 万年前,青藏高原地区的狮泉河(ལེང་གེ་ཁ་འབབ)、象泉河(ལྷང་ཆེན་ཁ་འབབ)、雅鲁藏布江(ཡར་ལྷུང་གཙང་པོ)、拉萨河(ལྷ་སའི་རླྴང་ཆུ)、黄河(མུ་ཆུ)、金沙江(འབྲི་ཆུ)、澜沧江(ལྷ་ཆུ)、岷江(མིག་ཅང་)、白水、大渡河(ཐུལ་རྫོང་རྒྱ་མེད་ཆུ)及其支流流域的藏族氏族由迁移逐渐过渡到定居生活,这一转化使史前文化的类型开始丰富多彩起来。

约在距今 4 万年至 8 千年前,广阔的青藏高原上出现了许多互不统辖的氏族和部落。其中比较大的有如今阿里(མངའ་རིས)地

区的象雄(ཁང་ཁྱང་),拉萨河流域的岩布查松(ངས་པོ་ཁྱ་གསུམ)、几若江恩(མྱེད་རྗེ་ལྷང་ཐོན)、年楚河(མུང་ཚུ)流域的娘若切卡(མུང་རྗེ་མྱེད་ཀ)、娘若香波(མུང་རྗེ་གམ་པོ),雅隆河流域的悉布玉若木贡(སྤྱབས་ཡུལ་གྱི་རལ་མོ་གོང་),林芝(ཉིང་ཁྱི)境内的达布朱西(དུགས་གྱི་བྱ་བཞི)、娘玉达松(མུང་ཡུལ་གྱི་ཉ་གསུམ),唐古拉(གདང་ལ)南北一带的雅松和今多康地区的众多部落氏族。

约在距今6千年至5千年前,青藏高原骨器加工技术已达到相当熟练程度。例如,在西藏拉萨曲贡(ཚུ་གོང་)村、安多各地、康区嘉绒(今丹巴县中路乡)等地发现的骨针,最为精美,其形状与现代金属针基本一致,通体光洁,针身细长,长大都在7—10厘米,直径0.25厘米左右,针尖锐利,针孔为里外等径的直孔。针孔直径为0.12厘米。其他骨器如锥、匕首、镞、刮削器等,都通体磨光,加工精细。

约在距今6千年左右,藏民族祖先已会把彩陶用于生活和生产,一直延续到公元前左右,经历了长达四、五千年的不断发展。马家窖文化(以甘肃临洮县马家窖遗址而命名)的出土文物主要有罐、壶、瓶、瓮、钵、盆、杯等,多为细泥黄陶、赤陶、白陶、灰陶、黑陶,纹饰共有1千多种,最常见有30多种,这充分表现出远古藏民的丰富想象力和艺术才能。

约在距今5千年前,古藏民制做和使用了弓、箭、斧、匕首、矛、棍、投石索器(藏语称“乌朵”(འུ་རོ་དོ))、活结套禽兽的绳索、铠甲(皮制)等生产、生活和军事所用的工具和武器。这些工具和武器的使用时期,即许多藏史中记载的从黑夜叉鬼到玛桑九族统治时期(སྤྱི་པོ་ལྷོ་སྤྱོད་སྤྱོད་མ་སངས་བྱ་དགའི་སྐབས),约在距今6千年至5千年间。根据卡若(ཁ་རོ)文化(以西藏昌都县加卡区的卡若村遗址而命名)表明,当时青藏高原上已有相当水平的房屋建筑技术。房屋地基的选择、建房材料及垒制、屋顶的构建以及屋内器物的制作等技术,都是原始社会的科学知识和创造发明的体现。

约在距今 6 千年至 3 千年间,青藏高原上的古藏民制造了纺轮,有石制和陶制两种。这一工具的出现,不仅扩大了衣料的来源,而且改善了衣物的性能,是衣料保健的一大革新,也是藏族纺织的起始。

约在距今 5 千年前,青藏高原上的藏族先民,已进入比较稳定的定居时代,他们以氏族血统和其他方式形成了诸多部落邦国(རྒྱལ་པོ་སྐུ་ལོ་མ་)。这些部落邦国之间距离较远,居住地势险要,内部群体组织比较稳定。他们之间互不相属,各据一方,相互之间在经济文化上有所联系,但并非密切,各自称雄,常有争夺地盘、属民、财产战争。诸多藏文史料中记载,当时无数大大小小的部落中,比较大的有 12 小邦、40 小邦,它们的具体所在地和名称在各种史料中不尽相同。现引用敦煌藏文文献中所记载小邦情况如下:

རྒྱལ་པོ་ཡུལ་ཡུལ་ན། མཁར་བུ་རེ་རེ་ན་གནས། རྒྱལ་པོ་བཞི་པ་དང་། རྒྱལ་པོ་སྐྱོན་པོ་བཞི་པའི་རང་(རབ)ལ།

在各个小邦境内,遍布一个个堡寨,任小邦之王与小邦家臣者其历史如下:

ཞང་ཞུང་ངར་པའི་ཇེ་བོ་ལིག་སྟ་ཤུར། སྐྱོན་པོ་ལྷུང་པོ་ར་སངས་ཇེ་དང་། ལྷུང་ལྷམ་མ་ཙེ་གཉིས།

象雄阿尔巴之王为李聂秀,家臣为“琼保·若桑杰”与“东弄木玛孜”二氏。

ཐུང་རོ་འི་བྱེད་ཀར་ན། ཇེ་ཅང་ཇེ་འི་ཐོད་ཀར། སྐྱོན་པོ་སུ་ཏུ་དང་གནང་གཉིས།
娘若切喀尔之王为藏王兑噶尔,其家臣为“苏”与“朗”二氏。

ཡུལ་གནུབས་ཕྱི་སྒྲིང་དགུའ་ན་ཇེ་གནུབས་ཇེ་འི་སྐུ་ལོ་མ། སྐྱོན་པོ་ཆེ་ཏུ་དང་
ཤོ་གཉིས།

努布境内林古之王为努布王斯巴,其家臣“苗乌”与“卓”二氏。

ཡུལ་ཐུང་རོ་འི་ཤམ་པོ་ན། ཇེ་ལོང་མ་གྱི་སྐྱོན་པོ་སྐྱོན་པོ་ལྷུང་པོ་འབྲེ་གཉིས།

娘若香波之地,以弄玛之仲木察为王,其家臣为“聂”与“哲”二氏。

ཡུལ་སྤྱི་རོ་འོ་ལྷང་སྤོན་ན། རྗེ་སྤྱི་རྗེ་འོ་མང་པོ། ལྷོན་པོ་ཤེ་ལུ་དང་སྤྱག་གཉིས།
几若江恩之地，以几杰芒保为王，其家臣为“谢乌”与“索”二氏。

ཡུལ་ངས་པོ་འོ་བྲ་སྤུམ་ན། རྗེ་དགུག་གྲི་འི་བིང་པོ་རྗེ། ལྷོན་པོ་མགར་དང་

མཉན་གཉིས།

岩波查松之地，王为古止森波杰，其家臣为“噶尔”与“年”二氏。

ཡུལ་དབྱེ་མོ་ཡུལ་བཞི་ན། རྗེ་དབྱེ་རྗེ་འོ་མཁར་པ། ལྷོན་པོ་དཔོ་དང་

རྒྱག་གཉིས།

雅茹玉西之地，以雅杰喀尔巴为王，其家臣为“包”与“都”二氏。

ཡུལ་འོ་ཡུལ་གྱི་སྤང་ཀར་ན། རྗེ་འོ་ལ་རྗེ་འོ་བིན་བྲང་ཚ། ལྷོན་པོ་རྗོ་དང་

དབང་ས་གཉིས།

俄玉邦噶之地，以俄杰新章察为王，其家臣为“翱”与“韦”二氏。

ཡུལ་རེགས་ཡུལ་གྱི་གྲུ་བཞི་ན། རྗེ་རོགས་རྗེ་འོ་ལ་བྲང་། ལྷོན་པོ་སས་པ་དང་ལྷང་

ནད་གཉིས།

埃玉朱西之地，以埃杰拉章为王，其家臣为“赛巴”与“娘耐”二氏。

ཡུལ་སྤུམ་རོ་འོ་ལ་སྤུམ་ན་རྗེ་ནམ་པ་འི་བྲ་གསེང་ཏི། ལྷོན་པོ་ལྷང་དང་

སྤང་གཉིས།

龙木若雅松之地，以南巴之子森弟为王，其家臣为“娘”与“白兰”二氏。

ཡུལ་སྤོབས་ཡུལ་གྱི་རལ་མོ་གོང་ན། རྗེ་དྲང་རྗེ་འོ་རྣོ་ནམ། ལྷོན་པོ་ལྷག་ཚམས་

དང་དབྱད་གཉིས།

悉布玉若木贡之地，以张杰内献木为王，其家臣为“秀琛”与“热德”二氏。

ཡུལ་རྫོང་ལ་བྲེ་ལྷར་ན། རྗེ་རྫོང་རྗེ་འོ་དཀར་པོ། ལྷོན་པོ་མཁར་པ་དང་པ་

རྒྱག་གཉིས།

贡布哲那之地，以工杰噶波为王，其家臣为“喀尔”与“帕珠”二氏。

ཡུལ་ལྷང་ཡུལ་གྱི་རྟ་གསུམ་ན། རྗེ་ལྷང་ལུན་སྤང་རྒྱལ། ལྷོན་པོ་འོ་ལུ་དང་

ལྷགས་གཉིས།

娘玉达松之地,以娘宗朗杰为王,其家臣为“乌如”与“扎克”二氏。

ཡུལ་དགས་ཀྱི་གྲུ་བཞི་ན། རྗེ་དགས་རྒྱལ་གྱི་སྤྲུག་ཟིན། སློན་པོ་པོ་གྲུ་དང་པོག་
རོལ་གཉིས།

达布朱西之地,以达杰森竹为王,其家臣为“泡古”与“卜若”二氏。

ཡུལ་མཚོ་མས་ཡུལ་གྱི་དགུའ་ཡུལ་ན། རྗེ་མཚོ་མས་རྗེ་འོ་ནེ་ལ། སློན་པོ་དང་དང་
དིང་དི་གཉིས།

琛玉古玉之地,以琛杰内乌为王,其家臣为“当”与“丁蒂”二氏。

ཡུལ་སུམ་ཡུལ་གྱི་ཡ་སུམ་ན། རྗེ་འབལ་ལྷེ་མང་རུ་ཉི། སློན་པོ་ལྷང་དང་
ཀམ་གཉིས།

苏毗之雅松之地,以末计芒茹帝为王,其家臣为“郎”与“甘木”

二氏。

ཡུལ་འབྲོག་མོ་སྐམ་གསུམ་ན། རྗེ་སེ་རེ་ཁྱི། སློན་པོ་སྐྱང་རེ་གནག།

卓木南木松之地,以斯日赤为王,其家臣为“江日拉”也。以上
述资料记载了各小邦的地名、君臣名称,说明早在5千年前藏族历
史就已经有了政治组织,出现了王和大臣。

根据文献和社会历史调查,在大量留存的古代岩画上发现,约
在距今4至3千年以前,当时青藏高原上的人们就已使用了一种
叫“玛尔”(མཎ་ཡིག)的文字。

古代时期

བོད་གནའ་རབས་ཀྱི་སྐབས།

(公元前 825—公元 628 年)

约公元前 825 丙子年—公元前 545 丙辰年(周宣王三年—周灵王二十七年)

雅隆部落在藏南崛起。

藏族早期王朝开始即聂赤赞普(གནའ་ཁྲི་བཙན་པོ་)开始。

择拉噶玛约德(ཅིབ་ལྷ་སྐར་མ་ཡོལ་མེ)与聂赤赞普述说“有毒就有药”,用药解毒。

希饶米沃切(གཤེན་རབ་མི་པོ་ཆེ)出生于西藏阿里沃莫隆仁(འལ་མོ་ལུང་རིང་)(约公元前 657 年),他是西藏原始宗教即苯教创始者。

西藏昌都境内创建昌都孜珠(ཆབ་མདོ་བཙུན་འགྲུས)寺,是藏区现存苯教寺院中历史最悠久的古寺。

象雄王朝的势力进入滇西北地区,同时苯教也传入滇西北。

西藏阿里地区最早的著名藏医长松协伯弃希(བླ་སྤྱི་འཕམ་པ་ལྷ་མོ་)诞生(约公元前 6 世纪),他的代表著作为《疗毒雍仲旋》,此书主要内容是有关疗毒法,用古象雄文写成(现在使用的藏文正是在象雄文即“玛尔文”的基础上改进的)。

公元前 546 乙卯年—公元前 255 丙午年(周灵王二十六年—秦昭王五十二年)

藏族进入奴隶社会。新旧势力斗争自然化。

羌族首领卯率部落由青海湖东部西迁,其中一支迁至今玉树